

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ
Η Αρωμουνική και αι μετά της Ελληνικής σχέσεις αυτής.
Διδακτορική Διατριβή
[Φ.Ι.ΛΟ.Σ. Τρικάλων - Σειρά: Κείμενα και Μελέτες, αρ. 26],
Θ/νίκη, Κ. & Μ. Σταμούλη, 2025, σσ. 316 + 5 χάρτες.
Σχ. 24×17. ISBN: 978-960-656-279-2.

Τα Τρίκαλα θεωρούνται ως η «πρωτεύουσα των Βλάχων», διότι στην πόλη και στην ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων ζουν και δραστηριοποιούνται από αιώνων επιτυχώς σε όλους τους τομείς (εμπόριο, γράμματα, τέχνες, πολιτική) χιλιάδες Βλάχοι, οι οποίοι ήδη από την πρώιμη Τουρκοκρατία (1454) έφεραν καθαρά ελληνικά - χριστιανικά ονόματα. Για τον λόγο αυτόν ο Φιλολογικός, Ιστορικός, Λογοτεχνικός Σύνδεσμος (Φ.Ι.ΛΟ.Σ.) Τρικάλων έχει προβεί στην έκδοση ευαρίθμων σχετικών βιβλίων στη σειρά «ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ», εγκαινιάζοντάς την μάλιστα με το σπουδαίο ιστορικό βιβλίο του ευπατρίδη λογοτέχνη και πολιτικού, γεννηθέντος στα Τρίκαλα, Ευαγγέλου Αβέρωφ-Τοσίτσα «*Η Πολιτική πλευρά του Κουτσοβλαχικού Ζητήματος*» (1987, 4η έκδοση 2016)).

Η διδακτορική διατριβή του Αχιλλέως Λαζάρου με τίτλο «*Η Αρωμουνική και αι μετά της ελληνικής σχέσεις αυτής*», η οποία πρωτοεκδόθηκε το 1976, υπήρξε σταθμός στις βλαχολογικές μελέτες και επανεκδόθηκε, όχι επιτυχώς, το 1986. Επειδή όμως και αυτή η έκδοση έχει εξαντληθεί προ πολλών ετών, το Δ.Σ. του Φ.Ι.ΛΟ.Σ. ευχαρίστως αποδέχτηκε την πρόταση του κ. Γεωργίου Αχ. Λαζάρου, υιού του αποβιώσαντος Συγγραφέως, να αναλάβει την 3η έκδοση του βιβλίου εντάσσοντάς το στη σειρά των αυτοτελών εκδόσεων του «ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ».

Στα τρία μέρη του εν λόγω βιβλίου και στα επί μέρους κεφάλαιά του εξετάζονται με επιστημονική μεθοδολογία και άρτια τεκμηρίωση τόσο το πρόβλημα της καταγωγής των Αρωμούνων (Βλάχων), όσο και η Αρωμουνική (βλάχικη) γλώσσα σε σύγκριση με τις άλλες αρωμουνικές γλώσσες, καθώς και, κυρίως, με την ελληνική ως προς το φωνολογικό, μορφολογικό και λεξιλογικό επίπεδο. Η παράθεση στο τέλος της πλούσιας βιβλιογραφίας, ελληνικής και ξένης, που χρησιμοποίησε ο Συγγραφέας, πέντε χαρτών του βαλκανικού χώρου, όπου σημειώνεται η παρουσία των Αρωμούνων, Μεγλενιτών, Ιστρορουμάνων και Ρουμάνων, καθώς και αναλυτικού πίνακα ονομάτων και πραγμάτων, επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα της μελέτης.

Ο Αχιλλεύς Λαζάρου με επιστημονικά επιχειρήματα συμπεραίνει ότι η Αρωμουνική γλώσσα οφείλει την γένεσή της στην κατάκτηση των βαλκανικών χωρών από τους Ρωμαίους αρχίζοντας από την Βορειοδυτική Ήπειρο (Δυρράχιο) γύρω στα 200 π.Χ. και εν συνεχεία της Μακεδονίας και του υπόλοιπου ελληνικού χώρου. Παρά την ρωμαϊκή κυριαρχία, οι Έλληνες, υπερέχοντας στην παιδεία και το εμπόριο, κυριάρχησαν πνευματικά και εμπορικά σε όλα τα Βαλκάνια και, καθώς πολλοί εντάχθηκαν στις ρωμαϊκές λεγεώνες, δημιούργησαν σταδιακά τον Ελληνορωμαϊκό πολιτισμό σε όλη την Βαλκανική χερσόνησο. Καταρρίπτεται η θεωρία ότι δήθεν οι Λατινόφωνοι Έλληνες προέρχονται από τη Δακία (περιοχή σημερινής Ρουμανίας), αφού η Ήπειρος κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους 200 χρόνια περίπου πριν από τη Δακία και Έλληνες Μακεδόνες είχαν αποτελέσει την πέμπτη λεγεώνα, η οποία συνέβαλε στην κατάκτηση της Δακίας.

Κατά την μακραίωνη Ρωμαϊοκρατία επίσημη γλώσσα του κράτους ήταν η Λατινική έως τις αρχές του 7ου αιώνα αλλά η ελληνική γλώσσα όχι μόνο δεν χάθηκε αλλά παρέμεινε κυρίαρχη παντού (παιδεία, Εκκλησία, καθημερινή ζωή των κατοίκων). Ο συγχρωτισμός όμως των Ελλήνων με τους Ρωμαίους επέφερε και λατινομάθεια πολλών χωρίς όμως να αλλοιωθεί το ελληνικό φρόνημά τους. Αυτό αποδεικνύεται κατά την Τουρκοκρατία όπου οι Βλαχόφωνοι Έλληνες πρωταγωνίστησαν στη νεοελληνική Αναγέννηση. Πολλοί Βλάχοι συγκαταλέγονται στους Δασκάλους του Γένους και ακόμα περισσότεροι στους μεγάλους Εθνικούς Ευεργέτες.

Ο Αχιλλεύς Λαζάρου υπήρξε σπουδαίος διανοούμενος και θερμός υποστηρικτής των

εθνικών μας θεμάτων και με το τεκμηριωμένο πλούσιο έργο του αντιμετώπισε τις απόψεις ξένων επιστημόνων, οι οποίοι αμφισβητούσαν την ελληνική καταγωγή των Βλάχων. Η δεν λόγω **διδακτορική διατριβή** του αποδεικνύει με πληθώρα επιχειρημάτων ότι το γλωσσικό ιδίωμα των Βλάχων είναι μεν λατινογενές, αλλά προέρχεται από γλωσσικό εκλατινισμό γηγενών Ελλήνων κατά την εποχή της Ρωμαϊκής κατακτήσεως.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί βασική εργασία για όσους ασχολούνται με βαλκανικά και ιδιαίτερα με βλαχολογικά θέματα· είναι ένας θησαυρός από τον οποίο πολλοί θα «ευεργετηθούν» εάν το μελετήσουν, ιδιαίτερα σήμερα που διάφορες προπαγάνδες παρουσιάζουν τους Βλάχους ως χωριστό έθνος και επιχειρούν συστηματικά να αναγνωριστούν ως τέτοιο, όπως έγινε ήδη στην Αλβανία και στη Βόρεια Μακεδονία.